

۲۵۹

۲

۱۹۵

سیاست و دینداری در اسلام

بازخوانی آراء و اندیشه‌های مصطفی ملکیان درباره‌ی
«حکومت دینی»، «اسکولاریزم» و رابطه‌ی این دو

مؤلف: محمد کریمی پرویز

سرشناسنامه: پدیدآورنده: کریمی پرویز، محمد.
عنوان: سیاست و دینداری در اسلام، بازخوانی آراء و اندیشه‌های مصطفی ملکیان
درباره‌ی «حکومت دینی»، «سکولاریزم» و رابطه‌ی این دو
تکرار نام پدیدآورنده: محمد کریمی پرویز
مشخصات نشر: قم: آتریس، ۱۳۹۳. مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص.
بها: ۱۰۰۰۰۰ ریال شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۳-۵۳-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۸۹، ۱۹۲
موضوع: ملکیان، مصطفی، ۱۳۳۵- نقد و تفسیر موضوع: ملکیان، مصطفی، ۱۳۳۵-
معلومات- نقد و تفسیر موضوع: ملکیان، مصطفی، ۱۳۳۵- نظریه درباره اندیشه
سیاسی
رده کنگره: ۱۳۹۳، ۷ م ۲۳۳ BP رده دیویی: ۲۹۷.۴۸
شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۸۱۶۹۱

انتشارات آتریس

سیاست و دینداری در اسلام، بازخوانی آراء و اندیشه‌های مصطفی

ملکیان درباره‌ی «حکومت دینی»، «سکولاریزم» و رابطه‌ی این دو

مؤلف: محمد کریمی پرویز

ویراستار: آریا فلاحتگر لیس

ناشر: آتریس

نوبت چاپ: اول/ اردیبهشت ۱۳۹۴

چاپخانه: سبحان

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۳-۵۳-۲

مرکز پخش: قم انتشارات آتریس/ همراه: ۰۹۱۲۶۶۵۹۲۴۶

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه:	۷
فصل اول:	۹
زندگی، آثار و مبانی معرفتی ملکیان	۹
مؤلفه‌های اندیشه سیاسی ملکیان	۱۰
جدال تعبد و تعقل در اندیشه مصطفی ملکیان	۱۶
در جست‌وجوی معنا	۱۸
معرفت‌شناسی و روش‌شناسی	۱۹
هستی‌شناسی	۳۲
مشکل تناقض	۳۳
مشکل تفسیر متون	۳۴
مشکل رشد فلسفه و الاهیات	۳۴
تعهد فلسفه به دین	۳۵
لزوم وجود الاهیات و تفکیک آن از فلسفه	۳۶
قید اسلامی برای فلسفه و هراس از فلسفه‌های دیگر	۳۷
منش انسانی و نگاه اخلاقی مصطفی ملکیان	۳۸
طراحی برای زندگی آرمانی	۵۱
برخی آثار مصطفی ملکیان	۵۸
فصل دوم:	۶۳
دین‌شناسی	۶۳
دین و دین‌داری	۶۳
از نظر ملکیان بدفهمی‌هایی که از دین صورت می‌گیرد عبارتند از:	۷۱

۷۶	عقلانیت و معنویت
۹۴	جمع‌بندی فصل دوم:
۹۶	فصل سوم:
۹۶	دین، مدرنیته و تواندیشی دینی
۹۶	تجدد و دین‌داری
۹۷	سنت از دیدگاه ملکیان:
۹۹	سنت‌گرایان و عقل‌ناتمام
۱۰۰	ربط و نسبت سنت با دین
۱۰۳	سه ساحه دین
۱۰۹	تجدد یا مدرنیته:
۱۲۸	تواندیشی دینی
۱۳۰	سه کار مهم روشنفکر
۱۳۸	آفات روشنفکری
۱۴۷	جمع‌بندی فصل سوم:
۱۴۹	فصل چهارم:
۱۴۹	دموکراسی، سکولاریسم و حاکمیت دینی
۱۵۴	شروط یازده‌گانه دموکراسی
۱۶۶	حکومت دینی و دموکراسی
۱۶۸	سکولاریسم و حکومت دینی
۱۸۰	جمع‌بندی
۱۸۷	نتیجه‌گیری کلی:
۱۸۹	فهرست منابع و مآخذ

مقدمه:

(سکولاریسم) و (حکومت دینی) در طول چند دهه گذشته در کشور ما از مهم‌ترین مباحث فکری و فرهنگی به شمار آمده و در دفاع یا نقد آن‌ها، مقالات و کتاب‌های متعددی نگاشته‌اند.

اخيراً فاضل ارجمند استاد مصطفی ملکیان در گفتاری این موضوع را بررسی کرده و طرحی برای همسازی و هم‌نشینی این دو مقوله متناقض نما ارائه کرده است. (سروش، ۱۳۸۱) ایشان نخست به دفاع از سکولاریسم پرداخته و استدلالی ارائه کرده است که در نوع خود تازگی دارد. سپس نشان داده است که بر اساس این استدلال، حکومت دینی در شرایط خاصی پذیرفتنی است.

«امن نه دل‌نگران ستم، نه دل‌نگران تجدد، نه دل‌نگران تمدن، نه دل‌نگران فرهنگ و نه دل‌نگران هیچ امر انتزاعی دیگری از این قبیل. من فقط نگران انسان‌های گوشت و خون داری هستم که می‌آیند، رنج می‌برند و می‌روند. سعی کنیم انسان‌ها هرچه بیشتر با حقیقت مواجهه یابند و به حقایق هرچه بیشتری دسترسی پیدا کنند؛ علاوه بر آن هر چه کم‌تر درد بکشند و رنج ببرند؛ و علاوه بر آن هر چه بیشتر به نیکی و نیکوکاری بگرایند. برای تحقق این سه هدف، از هر چیزی که سودمند

می تواند بود بهره گیرند؛ از دین گرفته تا علم، فلسفه، عرفان، هنر، ادبیات و همه دستاوردهای بشری دیگر.^۱

یادداشت کوتاه فوق، مانیفست تمام عیار نظام اندیشگی این دانشمند است. شاید در نظرگاه اول صحبت های وی را کلیشه و تکرار کلام فیلسوفان مختلف و صاحبان ادیان بدانیم اما با غور در اندیشه های این اندیشمند تفاوت های کلام وی را فهم خواهیم کرد. همچنین ذکر این نکته بدیهی است که ملکیان مطلقاً مدعی ابتکار ایده ای نو نبوده و دعوی ارائه اندیشه جدید را نداشته. باری کوشیدن در این امر که آرای وی را تبارشناسی کنیم و به این متفکر و آن اندیشمند آن ها را منتسب کنیم مطمئناً ذره ای غبار بر کار وی نخواهد نشاند. سنت مخروبه و ناکارآمد درج برچسب هایی اعم از غریب زدگی، لیبرالیسم، ترجمه گری، اومانیزم و امثالهم نیز در این بین جهد بی توفیقی است که اگر بخواهیم کار را از آنجا شروع کنیم جز به ترکستان نمی رسیم. لذا بهتر است ابتدا در مقام ایضاح این مفاهیم و مبانی و مبادی کار را شروع کنیم سپس تصدیق آن ها را به آرای متفکران بسپاریم.

^۱ - ملکیان، حدیث آرزومندی، جستارهایی در عقلانیت و معنویت، ۱۳۸۹